МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра менеджменту

«Допущено до захисту»
«____» _____20___ р.

Завідувач кафедри, к.е.н., доцент

_____Наталія ВЕРНЮК

КВАЛІФІКАЦІЙНА (ДИПЛОМНА) РОБОТА

БАКАЛАВРА

«УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ СТОВ «ПРИДНІПРОВСЬКИЙ КРАЙ» М. ЗОЛОТОНОША ЗОЛОТОНІСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Виконав: студент IV курсу, групи 41-м спеціальності 073 «Менеджмент»
МУЗИКА Віталій Сергійович
Керівник: к.е.н., доцент
ЗАГОРОДНЮК Оксана Вікторівна

Умань – 2025

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ СТОВ «ПРИДНІПРОВСЬКИЙ КРАЙ»

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СТОВ «ПРИДНІПРОВСЬКИЙ КРАЙ»

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ВСТУП

Актуальність теми дослідження зумовлено підвищенням загроз для діяльності аграрних підприємств та загалом підприємств України в умовах макроекономічної та соціальної нестабільності, в тому числі під впливом воєнного стану та порушення економічних відносин, порушенням ланцюгів постачання і збуту тощо. За таких умов перегляду підлягає загальна система управління підприємствами з впровадження наукового обгрунтування та практик управління стійкістю до негативного впливу зовнішніх факторів.

Актуальності набуває проблематика управління фінансовою стійкістю підприємства через формування стійкості формування та використання фінансових ресурсів під впливом різних негативних чинників.

Проблеми управління фінансовою стійкістю підприємства знайшли відображення в чисельних публікаціях дослідників. Серед вітчизняних науковців варто відмітити науковий доробок Алескерова Ю. В., Васалатій І. В., Глущенко О. В., Гребенюк Н. О., Далик В. П., Дехтяр Н. А., Єлецьких С.Я., Ємельянов О. Ю., Капля О. Л., Обчишин В. М., Пігуль Н. Г., Рак Р. В., Соломніков І. В., Тітенко З. М., Чередніченко А. О., Шепелюк Н. П., Юдіна С. В. та інших.

Метою роботи є обґрунтування напрямів управління фінансовою стійкістю для стійкого розвитку підприємства в умовах макроекономічної невизначеності.

Досягнення поставленої мети зумовлює вирішення наступних завдань:

– узагальнити теоретичні основи управління фінансовою стійкістю аграрного підприємства;

– визначити та охарактеризувати управління фінансовою стійкістю аграрного підприємства, а також провести оцінку ефективності управління фінансовою стійкістю досліджуваного підприємства;

– обґрунтувати напрями удосконалення управління фінансовою стійкістю

для сталого розвитку підприємства.

Об'єкт дослідження – управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах макроекономічної невизначеності.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів, що виникають у процесі управління фінансовою стійкістю аграрного підприємства.

База дослідження – товариство з обмеженою відповідальністю «Придніпровський Край».

Методи дослідження. У процесі виконання кваліфікаційної роботи застосовувалася загальні та специфічні наукові методи. У процесі дослідження застосовувалися: системний підхід для формування системи управління фінансовою стійкістю, методи економічного і фінансового аналізу для аналізу ефективності управління фінансовою стійкістю досліджуваного підприємства, групування та системного аналізу для визначення сильних та слабких сторін управління фінансовою стійкістю, графічний та табличний метод для представлення результатів.

Практична значущість для підприємства, організації. Запропоновані та обґрунтовані у роботі управлінські заходи управління фінансовою стійкістю можуть бути використані СТОВ «Придніпровський Край» та іншими аграрними підприємствами.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Питання управління фінансовою стійкістю підприємства визначається у контексті забезпечення ефективності діяльності та забезпечення діяльності у довгостроковій перспективі. Тому, теоретичні засади управління фінансовою стійкістю підприємства (УФСП) є відносно новими для економічної науки та практики, вони базуються на різних фундаментальних та прикладних теоріях (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Теоретична конструкція УФСП

Джерело: побудовано автором

Для розуміння основних положень УФСП необхідно узагальнити понятійний апарат дослідження, що базується на положеннях управління (менеджменту) та положеннях теорії фінансів у контексті фінансової діяльності, а також забезпечення стійкого чи сталого розвитку. В основі УФСП покладено розуміння фінансів та фінансової стійкості, коли під фінансами розуміють

економічні відносини з приводу розподілу та перерозподілу ВВП, тому фінансова стійкість має супроводжувати всі економічні відносини, в які вступає підприємство з різними економічними агентами. Також варто відмітити, що стійкість підприємства формується на різних рівнях, проте основною для підприємства є фінансова стійкість, оскільки за умова достатнього розміру фінансових ресурсів та належного фінансування можливо забезпечити виробничу стійкість для цього потрібно мати достатньо власного оборотного капіталу, за належного фінансування працівників, техніки і технологій, інвестицій, маркетингових заходів можливо забезпечити інші види стійкості підприємства. Для розуміння суті фінансової стійкості варто відмітити розуміння стійкості через забезпечення стійкого розвитку у контексті стійкості розвитку до факторів зовнішнього середовища, що не здатні формувати негативний вплив на діяльність та формувати загрози для діяльності, в тому числі загрози зовнішнього середовища не повинні призводити до банкрутства підприємств.

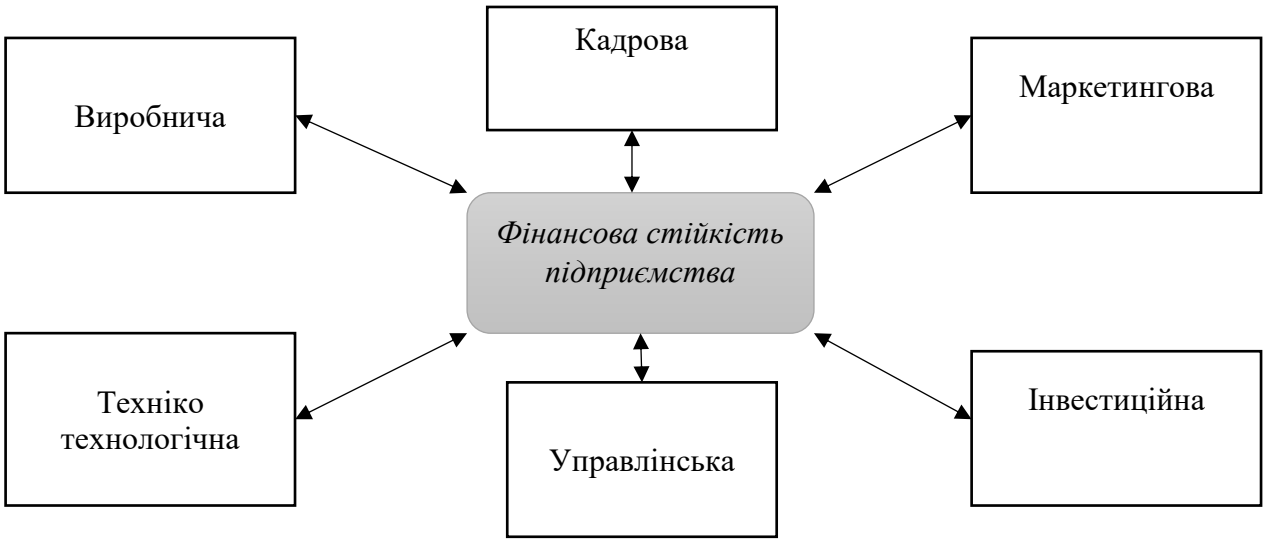

Рис. 1.2. Складники фінансової стійкості підприємства

Джерело: [1, с. 142]

Поняття фінансової стабільності та стійкості з’явилося в економічних дослідженнях ще на початку 1990-х років проте до цих пір, не зважаючи на численні трактування, перебуває на початковій стадії розробки [2, с. 35]. Поняття

«фінансова стабільність» має витоки з практики, пов’язані з виникненням й подоланням фінансових криз, досвід яких мали уряди й центральні банки практично усіх країн за різних історичних періодів.

Розуміння сутності фінансової стійкості визначається дискусійним та вчені [3-11] пропонують розуміти різні її прояви та ознаки. До основних ознак фінансової стійкості належать:

– базовий показник функціонування підприємства [3, с. 250],

– запорука існування підприємства [3, с. 250], основа виживання та стабільного стану підприємства [4], основою стабільного функціонування та ефективного розвитку [9, с. 199],

– наявність необхідних для стабільного розвитку ресурсів [3, с. 250],

– використання для протидії, адаптації внутрішнім і зовнішнім ризикам [3, с. 250] чи факторам [5],

– стан фінансових ресурсів [6; 13, с. 88; 14, с. 148] або достатній рівень фінансових ресурсів [12, с. 27],

– «здатність підтримувати безперервний процес виробництва» [6; 10, с. 10; 11, с. 25] та «збуту продукції, а також покриття затрат на його розширення і оновлення» [6],

– «здатність підприємства забезпечувати стійкі фінансові результати в умовах змінних ринкових умов та економічної нестабільності» [7],

– «здатність підприємства витримувати економічні труднощі, такі як фінансові кризи, економічні зміни, непередбачувані витрати, без занадто великих збитків, зберігаючи в той же час свою фінансову і стратегічну привабливість» [8],

– перевищення доходів над витратами, вільне маневрування грошовими коштами [10, с. 10],

– своєчасне виконання його зобов'язань [10, с. 10; 12, с. 27] або винятково поточних зобов'язань [11, с. 25].

Таким чином, фінансова стійкість визначається як комплексне поняття для характеристики основних процесів і станів підприємства, в тому числі за рахунок

врахування багатьох аспектів фінансового стану, а саме формування фінансових ресурсів та інших процесів, які пов’язані з формуванням фінансових ресурсів (формування доходів і здійснення витрат), достатні та ефективні грошові потоки, формування власного капіталу і зобов’язань під впливом зовнішніх та внутрішніх чинників та формування стійкості до негативного впливу таких чинників. Фінансово стійким тому можна вважати підприємство, яке має достатньо власного фінансового потенціалу та фінансового забезпечення і не має особливої чутливості до негативних зовнішніх факторів, таких як фінансово-економічна криза, окремі державні заходи в кредитуванні чи оподаткуванні, підтримці галузі тощо. Також вчені (Головчак Г. В., Музиченко А. О., Шиш А. М. [5]) визначають ознакою фінансової стійкості у контексті адаптації ризикам чи загрозам, тобто стійкі підприємства мають розбудований механізм адаптації до невизначеного та ризикового середовища.

Особливого прояву фінансова стійкість має для аграрних підприємств, що досліджено Масюк Ю. В., Ястреб В. І. у спеціальному дослідженні. Вчені вважають, що фінансова стійкість для сільськогосподарського підприємства забезпечує його платоспроможність, «що забезпечує ряд переваг перед іншими подібними підприємства-ми щодо отримання кредитних ресурсів, залучення інвестицій, вибір постачальників та підбір кваліфікованого персоналу» [13, с. 80]. Тому одним з проявів фінансової стійкості слід вважати платоспроможність за кредитами, інвестиціями та контрактами, до важливо для формування саме позикового і залученого капіталу аграрного підприємства, в тому числі за програмами державної підтримки чи інвестиційними проєктами повоєнного відновлення.

Основне призначення фінансової стійкості для підприємства – це формування умов для безперебійної та ефективної діяльності у поточному періоді та сталого розвитку у довгостроковій перспективі.

Залежно від факторів, що впливають на формування фінансової стійкості підприємства існують такі її види: внутрішня чи зовнішня; стратегічна, тактична чи оперативна.

Управління фінансовою стійкістю підприємства (УФСП) досліджено у наукових працях з визначенням сутності [15-17] (табл. 1.1) та окремих аспектів УФСП [13, 18, 19], при цьому найчастіше використовують процесний підхід до розкриття сутності УФСП та розглядають як сукупність послідовних дій, в тому числі сукупність дій повинна відповідати вимогам до управління.

Таблиця 1.1

Визначення поняття «управління фінансовою стійкістю підприємства»

Автор	Визначення
Бодарєва Т.І., Шірінян Л.В.	систетний процес фінансової діяльності, спрямований на забезпечення здатності підприємства відповідати за своїми фінансовими зобов'язаннями у визначений термін, нарощувати потужності та прибутки, підтримувати фінансову рівновагу на стабільному рівні [15, с. 86]
Єлецьких С. Я.	система принципів та методів розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних із забезпеченням такого стану фінансових ресурсів і активів, їх формування та розподілу, яка б дозволила підприємству розвиватися на основі зростання прибутку та капіталу при збереженні плато- і кредитоспроможності та забезпечення і підтримання фінансової рівноваги [16, с. 45]
Обчишин В.М., Дроботя Я.А.	процес прийняття стратегічних і оперативних управлінських рішень щодо розробки й реалізації системи принципів і методів формування такого стану фінансових ресурсів, який би забезпечив підприємству перевищення точки беззбитковості, платоспроможність, кредитоспроможність та фінансову рівновагу [17, с. 123-124]

Джерело: узагальнено наукову та навчальну літературу

Об'єктом управління у даній площині є фінансова стійкість або фінансові ресурси та процеси, що супроводжують формування фінансових ресурсів.

Суб'єктом УФСП є фінансові менеджери, проте за відсутності таких фахівців на підприємства функції з УФСП можуть бути делеговані фінансистам, економістам чи іншим менеджерам фінансово-економічного напряму.

Для ефективного УФСП має бути сформований на підприємстві належний забезпечувальний компонент через різні види забезпечення: «організаційно-технічне, нормативно-правове, інформаційно-аналітичне, кадрове» [6; 18, с. 181]. Для забезпечення ефективного УФСП та досягнення встановлених цілей необхідно забезпечити на рівні підприємства та зафіксувати у внутрішніх

положеннях організаційно-технічне забезпечення, в тому числі внесення змін до організаційної структури та штатного розпису, інформаційно-аналітичне забезпечення, в тому числі внесення змін до інформаційних систем та внесення додаткових модулів до інформаційних систем підприємства. Кадрове забезпечення УФСП передбачає формування професійної команди менеджерів та аналітиків, які забезпечать ефективне УФСП.

Отже, УФСП постає як сукупність управлінських дій, пов'язаних із ефективним формування фінансових ресурсів та формуванням фінансового стану, стійкого до негативного впливу зовнішніх факторів для безперебійної та ефективної діяльності у поточному періоді та сталого розвитку у довгостроковій перспективі.

Оскільки УФСП – сукупність управлінських дій, то основні управлінські дії повинні відповідати етапам управління: планування, організація, мотивація і контроль (рис. 1.3). Однак, особливості УФСП визначають розширення переліку етапів до п’яти етапів (наукова позиція Фурман І. В. [20, с. 34]) чи шести етапів (Чередніченко А.О., Васечко Л.І., Рамський А.Ю. [8, с. 116] та Пігуль Н. Г., Дехтяр Н. А., Поповченко А. Л. [9, с. 201]), а саме додають етап оцінки та аналізу фінансової стійкості та етап оцінки стійкості фінансового стану до впливу зовнішніх факторів, вчені (Митченок О. О., Куць О. І.) наполягають на необхідності оцінки стійкості фінансової системи [21, с. 234]. Продовження даного положення можливе за умови стійкості публічних фінансів для забезпечення стійкості державної підтримки аграрних підприємств та стійкості їх оподаткування, що досліджено у працях Бойко С. В., Диведенко Н.М. та інших [22]; за умови стійкості банківської системи для забезпечення стійкого доступу до кредитних ресурсів; за умови стійкості фондового ринку для забезпечення стійкого доступу до кредитних ресурсів через боргові цінні папери чи доступу до акціонерного капіталу через акції.

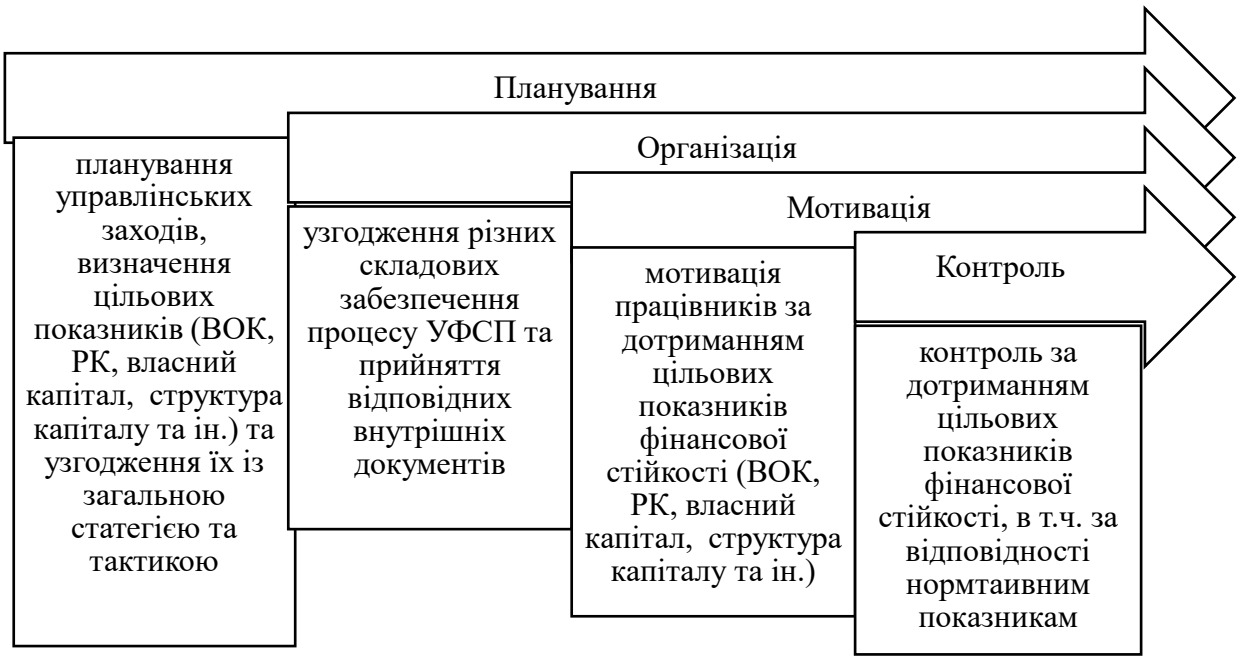

Рис. 1.3. Етапи УФСП

Джерело: побудовано автором

Аналітичні показники фінансової стійкості, які покладені в основу її оцінки та оцінки ефективності УФСП визначаються у науковій та методичній літературі [4; 5; 9; 11; 13; 14, 23-27]. Для експрес-аналізу фінансової стійкості та аналізу ефективності УФСП використовують декілька фінансових коефіцієнтів (коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнти фінансової залежності та незалежності, коефіцієнт фінансового ризику на основі порівняння власного капіталу та різних видів зобов’язань). Для комплексного аналізу фінансової стійкості використовують аналіз джерел фінансування (ВОК, РК, загальні джерела фінансування на основі показників власного капіталу, його оборотної частини, довгострокових зобов’язань та банківських кредитів; за нормативними та рекомендованими показниками ВОК та інших джерел фінансування повинно бути достатньо для фінансування запасів і затрат), показники структури капіталу,

показники фінансування активів. Вчені також пропонують до застосування факторний аналіз [4], PEST- та SWOT-аналіз [28; 29] чи інтегральну оцінку на основі сукупності показників [18, с. 182] або через скорингову молель з ваговими коефіцієнтами [30]. Інформаційним забезпеченням експрес-аналізу УФСП є фінансова звітність підприємства (форма 1 показує розміри капіталу та його складових, форма 2 показує ефективність діяльності підприємства та порядок формування прибутку, форма 3 показує рух грошових коштів, в тому числі за формуванням і використанням капіталу, форма 4 показує рух власного капіталу та форма 5 визначає деталізацію окремих статей фінансової звітності) та для комплексного аналізу УФСП рекомендовано використовувати дані бухгалтерського та управлінського обліку, а також статистичних даних Держстату, фінансової звітності партнерів та конкурентів.

На першому етапі УФСП відбувається планування. На думку Соломнікова І. В., Кондратюк М. В., Чувілко В. М.: «планування фінансової стійкості є об'єктивною необхідністю» [19, с. 123], що визначається через визначення цільових показників фінансової стійкості та визначення пріоритетів формування фінансових ресурсів, що має бути узгоджено з статутними документами підприємства, його фінансовими потребами та іншими особливостями розвитку. Додатково для підприємства необхідно узгодити параметри фінансової стійкості із загальною стратегією та окремі її положення мають бути погоджені з акціонерами, іншими стейкхолдерами (наприклад, кредитори). На першому етапі важливим є застосування технологій фінансового планування і прогнозування, розробку та впровадження на підприємстві системи фінансових планів (бюджетів).

Організація УФСП передбачає узгодження рівних складових забезпечення та прийняття відповідних внутрішніх документів, які регламентують формування і використання фінансових ресурсів; призначення осіб, відповідальних за конкретні управлінські процеси, що зазвичай відбувається з кола фахівців фінансового відділу, фінансово-економічного відділу чи інших фінансових підрозділів; підготовка проміжних та кінцевих звітів з забезпечення

фінансової стійкості. Організація УФСП відбувається відповідно до складної внутрішньої статури фінансових відносин на підприємстві. Тому за внутрішньою структурою УФСП реалізується через оптимізацію витрат та управління доходами, управління ліквідністю та управління ризиками, а також фінансову диверсифікацію. Таку структуру пропонують Бабко Н. М. та Сєвідова І. О. [5]. Ємельянов О. Ю., Бреньо А. В. визначають чотири напрями: «підвищення ліквідності та платоспроможності, підвищення ділової активності, забезпечення прибуткового функціонування, довгострокове покращення структури капіталу» [31, с. 24].

Важливим аспектом організації УФСП є «оновлення інформаційних систем підприємства» [32, с. 295], можливо через внесенні змін до інформаційних систем через додання цільових показників фінансової стійкості для автоматичного розрахунку та внесення до управлінської звітності.

Мотивація у системі УФСП передбачає мотивація працівників (менеджерів, фінансових менеджерів, фінансистів) за дотриманням цільових показників фінансової стійкості та формування ефективного УФСП відповідно до корпоративної системи мотивації.

Контроль як складова УФСП передбачає сукупність дій за дотриманням цільових показників фінансової стійкості, в т.ч. за відповідності нормативним показникам. Основним документом має бути згенерований звіт за виконання фінансового плану і прогнозу, в тому числі показників системи фінансових планів (бюджетів).

Особливої актуальності вимагає адаптованість УФСП, в тому числі можливість адаптувати фінансову стійкість до реалій та викликів воєнного стану. Ефективне УФСП в умовах воєнного стану, на думку Чередніченко А.О., Васечко Л.І., Рамський А.Ю., полягають в таких діях: «посилення інвестиційної та інноваційної політики; підтримка зі сторони держави; кооперація як засіб фінансування; створення резервів» [8, с. 120].

Отже, в процесі УФСП необхідно використовувати індивідуальний підхід та підхід, адаптований до конкретного підприємства залежно від поточного та

цільового рівнів фінансової стійкості та цілей розвитку підприємства, а також чутливості до чинників та загроз для мінімізації негативного впливу чи повного нівелювання негативного впливу. Основними складовими УФСП є планування фінансової стійкості, організація УФСП з обов'язковим аналізом показників внутрішньої фінансової стійкості та впливу зовнішніх факторів на рівень фінансової стійкості, мотивація та контроль за дотриманням цільових показників фінансової стійкості, в т.ч. за відповідності нормативним показникам.

РОЗДІЛ 2
ДОСЛІДЖЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ

Для дослідження ефективності управління фінансовою стійкістю досліджуваного підприємства (СТОВ «Придніпровський Край») необхідно визначити особливості діяльності, особливості менеджменту підприємства, в тому числі менеджменту фінансовим станом та фінансовою стійкістю. Особливостями діяльності товариства є:

– діяльність у аграрному секторі з спеціалізацією на вирощуванні зернових культур, а також вирощування і реалізація інших сільськогосподарських культур на внутрішньому та зовнішньому ринках, надання інших послуг з наданням а майна в оренду чи переробка сільськогосподарської продукції. Протягом останніх років основними культурами були соняшник та кукурудза, що створює спеціалізацію підприємства відповідно до довгострокових контрактів з іноземними партнерами (Monsanto , Evralis Semens , Singenta);

– діяльність здійснюється з 2002 року, тобто підприємство має досвід ефективної діяльності у агарному секторі протягом 23 років;

– зосередження діяльності у різних регіонах України та центральним офісом у Черкаській області;

– підприємство обробляло 62 616 га орендованих сільськогосподарських земель, в т.ч. 2300,51 га зрошуваних земель, що вказує на наявний потенціал для вирощування та виробництва зернових культур, формування конкурентних переваг перед дрібними агарними підприємствами та фермерськими господарствами;

– іноземна власність на статутний капітал та реєстрація основного акціонера (Естрон Корпорейшн Лімітед) у офшорах, що утруднює співпрацю з іншими платниками податків в Україні. До 2024 року товариство входило до

Кернел Холдинг С. А., основного агрохолдингу України та такий зв'язок створювало додаткові переваги для діяльності товариства через високі конкурентні позиції;

– складна організаційна структура та інвестиції у капітал близько 20 суб'єктів господарювання, в тому числі професійних об'єднань та БО. Корпоративна структура СТОВ «Придніпровський Край» наведена на рис. 2.1. Для власних потреб у складі підприємства функціонують п'ять сучасних матеріально-виробничі баз з централізованими складами паливно-мастильних матеріалів та товарно-матеріальних цінностей.

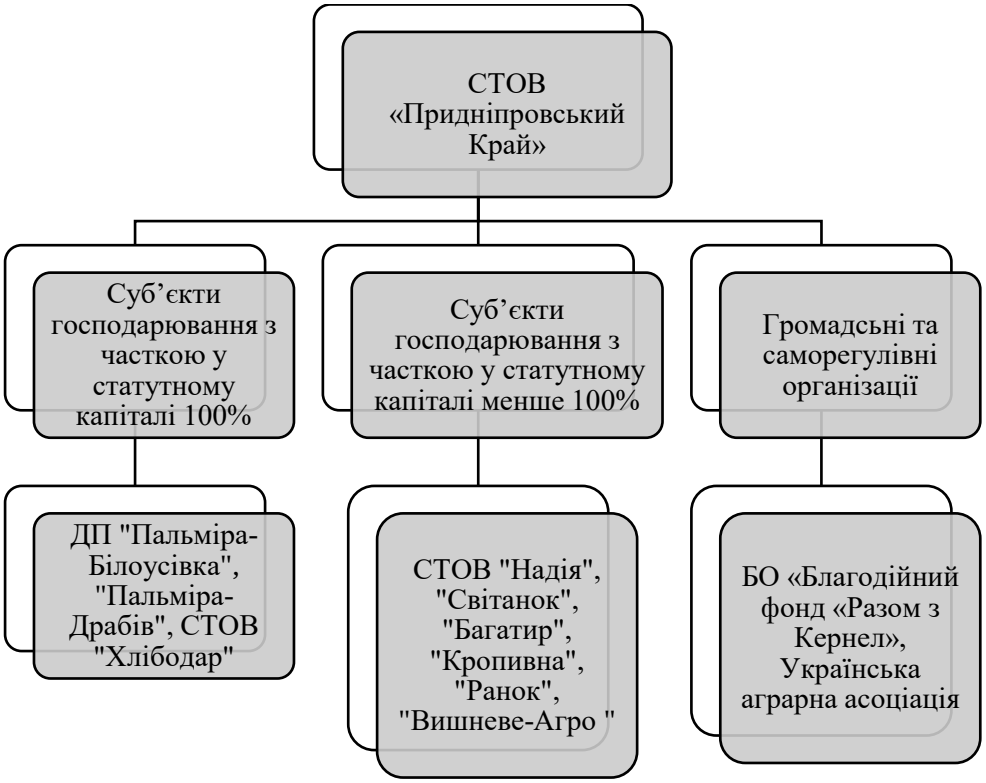

Рис. 2.1. Корпоративна структура СТОВ «Придніпровський Край»*

* побудовано за даними СТОВ «Придніпровський Край»

За основними абсолютними показниками СТОВ «Придніпровський Край» можна визначити рівень розвитку економічного потенціалу (рис. 2.2). Основним показником формування економічного потенціалу підприємства є вартість активів, що забезпечують ресурси для сільськогосподарського виробництва та поточних потреб. Вартість активів збільшилася у 2022-2024 роках на 28% через зменшення вартості необоротних активів на 24,3% через недостаню інвестиційну

активність та збільшення вартості оборотних активів на 59,8 % через збільшення грошей на поточних рахунках та збільшення дебіторської заборгованості.

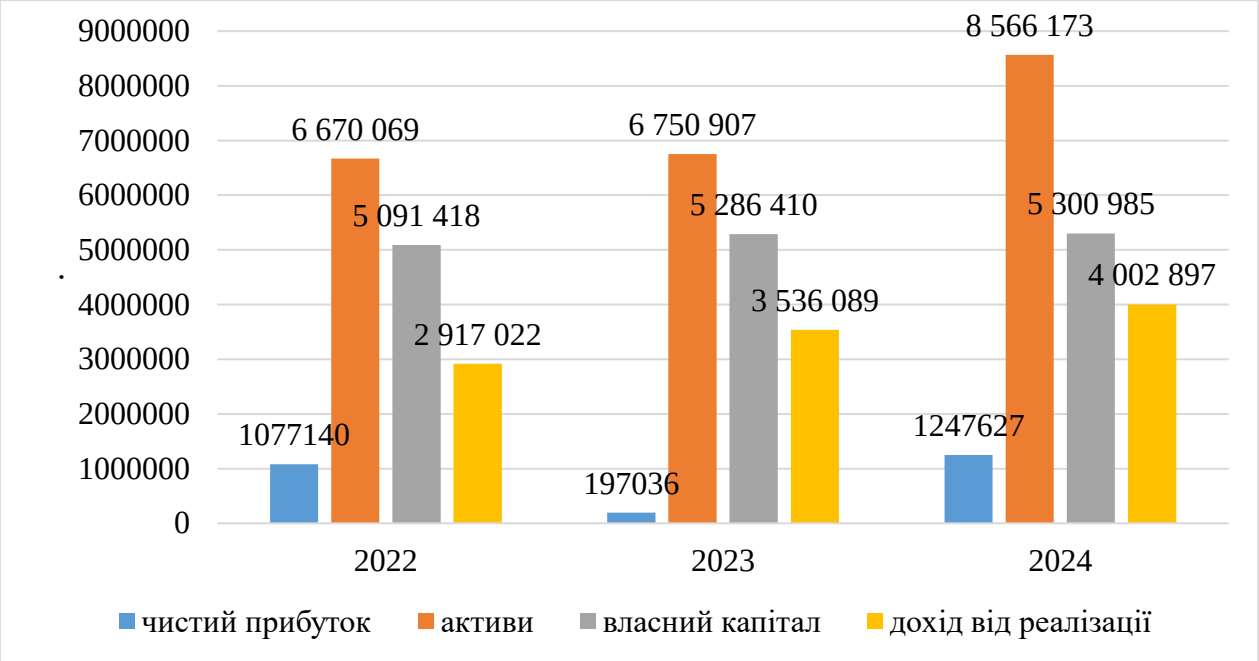

Рис. 2.2. Динаміка основних фінансових показників СТОВ «Придніпровський Край» *

* побудовано за даними фінансової звітності СТОВ «Придніпровський Край»

За показниками динаміки вартості активів можна визначити суперечливості щодо придбання активів, тому доцільним є визначення показників стану та використання активів (табл. 2.1). За 2022-2024 роки стану основних засобів був задовільним, проте рівень зносу залишається високим і переглянути його потрібно для забезпечення ефективного агарного виробництва. Кращим є стан нематеріальних активів, де ступінь зносу на рівні 26-35%, що вказує на підвищення показників зносу за недостатньої активності. Фондоозброєність на підприємству збільшено з 462,4 тис. грн до 622,9 тис. грн, тобто майже на половину. Фондовіддача збільшено з 8,5 грн до 10,3 грн, проте таке збільшення обмежено у 2024 році.

Негативними показниками діяльності підприємства є низька частка основних засобах у підсумкових показниках. Так, частка основних засобів у необоротних активах становила 12-14% у 2022-2023 роках та збільшилася до 26%, тобто лише четверта частина коштів з необоротних активів спрямовувалася

у основні засоби. Гіршою була ситуація з часткою основних засобів у активах: 2022 рік – 5,4%, 2023 рік – 4,8%, 2024 рік – 5,8%.

Таблиця 2.1

Показники стану та ефективності використання активів СТОВ «Придніпровський Край»*

Показник	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення, +/-	
				2023-2022	2024-2023
Знос ОЗ, %	63,9	69,1	62,1	5,3	-7,0
Знос нематеріальних активів, %	26,0	30,0	34,6	4,0	4,6
Середньорічна вартість ОЗ, тис. грн.	341965,0	342197,5	409638,0	232,5	67440,5
Середньорічна вартість оборотних засобів, тис. грн.	3954812,0	4147775,5	5397350,0	192963,5	1249574,5
Фондоозброєність 1 працівника, тис. грн.	462,4	397,9	622,9	-64,5	225,1
Фондовіддача на 1 грн. ОЗ, грн./грн.	8,5	10,3	9,8	1,8	-0,6
Фондоємність 1 грн. валової продукції, грн./грн.	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0

Примітка: ОЗ – основні засоби

* побудовано за даними фінансової звітності СТОВ «Придніпровський Край»

Таким чином, наявність основних засобів та їх частка у активах, ступінь зносу і ефективність використання основних засобів вказує на необхідність перегляду пріоритетів розвитку підприємства та забезпечення більшого інвестиційного потенціалу основних засобів, що забезпечить вищий рівень конкурентоспроможності та фінансової стійкості.

Показники доходів і фінансових результатів вказують на збільшення доходів від реалізації на 37%, що слід вважати хорошим результативним показником в умовах воєнного стану та загальної нестабільності. Під впливом динаміки інших операційних доходів та операційних витрат призвело до збільшення операційного прибутку на 14% та чистого прибутку до 16%. Незважаючи на складність ведення аграрного бізнесу в умовах воєнного часу СТОВ «Придніпровський Край» забезпечувало формування чистого прибутку (2022 рік – 1 077 140 тис. грн, 2023 рік – 197 036 тис. грн (мінімальне значення у

досліджуваному періоді), 2024 рік – 1 247 627 тис. грн (максимальне значення у досліджуваному періоді) та прибутковості. За розрахунками з табл. 2.2 визначено додатне значення досліджуваних показників, тобто прибутковість за проміжними та кінцевим фінансовим результатом.

Таблиця 2.2

Показники ефективності та ділової активності СТОВ «Придніпровський Край»*

Показник	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення, +/-	
				2023-2022	2024-2023
Витратні показники рентабельності, %					
Рентабельність продукції за валовим прибутком	0,18	0,43	0,51	0,24	0,09
Рентабельність операційної діяльності	0,36	0,09	0,38	-0,26	0,28
Доходні показники рентабельності, %					
Валова рентабельність продажу	0,85	0,70	0,66	-0,14	-0,04
Операційна рентабельність продажу	0,43	0,11	0,36	-0,32	0,25
Чиста рентабельність продажу	0,37	0,06	0,31	-0,31	0,26
Ресурсні показники рентабельності, %					
Рентабельність активів	0,17	0,03	0,16	-0,14	0,13
Рентабельність власного капіталу	0,24	0,04	0,24	-0,20	0,20
Рентабельність оборотних активів	0,27	0,05	0,23	-0,22	0,18
Рентабельність основних засобів	3,15	0,58	3,05	-2,57	2,47
Ділова активність, чис. оборотів					
Оборотність активів	0,47	0,53	0,52	0,06	0,00
Оборотність оборотних активів	0,74	0,85	0,74	0,11	-0,11
Оборотність товарної дебіторської заборгованості	3,58	3,77	4,01	0,19	0,24
Оборотність товарної кредиторської заборгованості	17,89	29,66	59,98	11,77	30,32
Оборотність сукупної дебіторської заборгованості	1,62	1,75	1,24	0,13	-0,51
Оборотність сукупної кредиторської заборгованості	5,36	7,16	4,34	1,80	-2,81
Оборотність грошей	83,52	58,39	9,72	-25,13	-48,67
Продуктивність праці, тис. грн	3749,39	4333,44	5041,43	584,06	707,99

Примітка: ОЗ – основні засоби

* побудовано за даними фінансової звітності СТОВ «Придніпровський Край»

Основними визначеними тенденціями забезпечення прибутковості є зменшення показників рентабельності у 2023 році та збільшення показників

рентабельності у 2024 році. Валовий прибуток у собівартості становив 18% та збільшився до 51%, тобто майже половина собівартості становив валовий прибуток. Позитивним проявом управління СТОВ «Придніпровський Край» є забезпечення сталого підвищення прибутковості продукції за валовим прибутком. Рентабельність операційної діяльності коливалася від 9% до 38%, що вказує на відсутність єдиного підходу до формування операційних доходів і витрат, тому для підвищення ефективності управління підприємством необхідно визначити єдині підходи до формування адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат аграрного підприємства. Доходні показники рентабельності СТОВ «Придніпровський Край» у досліджуваний період зменшилися через частку валового прибутку у доходів від реалізації з 85% у 2022 році до 66% у 2024 році, зменшилися через частку операційного прибутку у доходів від реалізації з 43% до 36%, зменшилися через частку чистого прибутку у доходів від реалізації з 37% до 31%.

Загальні показники прибутковості набули мінімального рівня у 2023 році, проте типовим для СТОВ «Придніпровський Край» є рівень прибутковості активів 16-17%, прибутковості власного капіталу – 24%, прибутковості оборотних активів – понад 20%.

За показниками ділової активності можна визначити у 2022-2024 роках підвищення оборотності активів до 0,5 оборотів за умови нормативного рівня не менше 1 разу, товарної дебіторської та кредиторської заборгованостей (особливостями діяльності підприємства є незбалансованість заборгованостей з перевищення дебіторської заборгованості), продуктивності праці на 584 тис. грн у 2023 році та 708 тис. грн у 2024 році (рис. 2.3); незмінний рівень оборотності оборотних активів, зменшення рівня оборотності сукупної дебіторської та кредиторської заборгованостей, зменшення оборотності грошей.

Рис. 2.3. Динаміка показників продуктивності праці СТОВ «Придніпровський Край»*

* побудовано за даними фінансової звітності СТОВ «Придніпровський Край»

За показниками чисельності працівників та продуктивності їх праці можна стверджувати про коливання чисельності працівників зі збільшенням у 2023 році на 38 осіб та зменшенням у 2024 році на 22 особи. Коливання чисельності працівників становило +5% та -3% у відповідні роки, проте загальна кадрова політика та інші управлінські рішення можна вважати позитивними, оскільки збільшено рівень продуктивності праці на 34,5% за збільшення витрат на оплату праці з ЄСВ на 49,4% та збільшення витрат на оплату праці на 51,7%. Середня заробітна плата на підприємстві була вищою від середньоринкової, що позиціонує переваги серед інших аграрних підприємств регіону. Середня заробітна плата на СТОВ «Придніпровський Край» після сплати податків: 2022 рік – 20 024 грн, 2023 рік – 25 343 грн, 2024 рік – 30 384 грн.

За показниками прибутку та прибутковості можна визначити загальну ефективність управління підприємством, проте особливої уваги вимагає дослідження управління фінансовою стійкістю. Показники оцінки управління

фінансовою стійкістю визначають за показниками абсолютними та відносними, що визначені у розділі 1. У табл. 2.3 визначено абсолютні показники фінансової стійкості, які дають можливість стверджувати про абсолютну фінансову стійкість.

Таблиця 2.3

Показники фінансової стійкості СТОВ «Придніпровський Край»*

Показник	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення, +/-	
				2023-2022	2024-2023
ВОК	2 601 233	2 651 190	3 413 845	49957	762655
РК	4 148 470	4 581 917	4 600 784	433447	18867
Загальна сума джерел фінансування запасів і витрат (Кзаг)	4 148 470	4 581 917	4 600 784	433447	18867
Надлишок або нестача ВОК	737 472	980 580	1 760 459	243108	779879
Надлишок або нестача РК	2 284 709	2 911 307	2 947 398	626598	36091
Надлишок або нестача загальної величини джерел фінансування запасів і витрат	2 284 709	2 911 307	2 947 398	626598	36091
Тип фінансової стійкості	абсолютна	абсолютна	абсолютна		

* побудовано за даними фінансової звітності СТОВ «Придніпровський Край»

Першим показником, що характеризує фінансову стійкість є наявність ВОК, що визначає наявність власних коштів, понад фінансування необоротних активів. Такий показник не слід вважати інформативним, оскільки підприємство має недостатньо основних засобів та їх частка становить близько 5%, що недостатньо для ефективної аграрної діяльності та підприємство змушене орендувати основні засоби, наявні основні засоби перебувають у незадовільному стану через високий рівень зносу, підвищені витрати на оренду у складі собівартості та інших операційних витрат.

ВОК збільшувався у 2022-2024 роках, що вказує на покращення фінансової стійкості, аналогічна тенденція була присутня для робочого капіталу (РК). Дані

розміри фінансових ресурсів були достатні для покриття запасів, тобто за абсолютними показниками фінансова стійкість була забезпечена та якість управління фінансовою стійкістю забезпечена.

Відносні показники фінансової стійкості (коефіцієнти (далі – коеф.) передбачають визначення показників на основі порівняння різних видів капіталу. За показниками структури капіталу СТОВ «Придніпровський Край» (табл. 2.4) можна стверджувати про дотримання рекомендованих основних відносних показників, в тому числі фінансова стабільність забезпечувалася через достатні розміри власного капіталу та довгострокових зобов’язань.

Таблиця 2.4

Показники фінансової стійкості (структури капіталу) СТОВ «Придніпровський Край»*

Показник	Рекомендоване значення [14, с. 307]	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення, +/-	
					2023-2022	2024-2023
Коеф. фінансової стійкості	>0,8	3,23	3,61	1,62	0,38	-1,99
Коеф. фінансової стабільності	>0,7-0,9	0,90	0,93	0,73	0,02	-0,20
Коеф. фінансової незалежності	>0,5	0,76	0,78	0,62	0,02	-0,16
Коеф. фінансової залежності	<0,5	0,24	0,22	0,38	-0,02	0,16
Коеф. фінансового ризику	<0,8	0,31	0,28	0,62	-0,03	0,34
Коеф. довгострокового залучення позикових коштів	Зменшення	0,15	0,15	0,15	0,00	0,00
Загальна забезпеченість зобов'язань за рахунок виручки	Зменшення	6	5	10	-2	5
Забезпеченість поточних зобов'язань за рахунок виручки	Зменшення	3	2	7	-1	5

* побудовано за даними фінансової звітності СТОВ «Придніпровський Край»

Аналіз складових капіталу у 2022-2024 роках, їх розміру та динаміки наведено у табл. 2.5 і вказує множинність джерел формування капіталу, що власний капітал формувався за рахунок чотирьох складових, а саме статутного капіталу, який змінився у 2024 році через зміну власників товариства та вихід товариства з концерну «Кернел». Нові власники у 2024 році внесли зміни до статуту шляхом збільшення статутного капіталу від 87 044 тис. грн до 91 644 тис. грн, нові власники внесли додаткові кошти до статутного капіталу, проте виникла заборгованість перед учасниками у розмірі 1 001 030 тис. грн. Також у власному капіталі присутній капітал у дооцінках, що визначає не грошове збільшення власного капіталу, а лише переоцінку основних засобів та різних інших активів. Для наступних розрахунків варто очистити власний капітал від суми переоцінки, оскільки це лише математичні дії без грошових змін та руху грошових коштів. Основою фінансової стійкості також є резервний капітал, сформований у розмірі 115 352 тис. грн та спрямування повного прибутку до власного капіталу у 2022-2023 роках та лише частини прибутку до власного капіталу у 2024 році.

Таблиця 2.5

Показники капіталу СТОВ «Придніпровський Край»*

Назва	2022		2023		2024	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
1	2	3	4	5	6	7
І. Власний капітал	5 091 418	76,3	5 286 410	78,3	5 300 985	61,9
Зареєстрований капітал	87 044	1,3	87 044	1,3	91 644	1,1
Капітал у дооцінках	42 182	0,6	40 138	0,6	39 249	0,5
Додатковий капітал	150 727	2,3	150 727	2,2	150 727	1,8
Резервний капітал	115 352	1,7	115 352	1,7	115 352	1,3
Нерозподілений прибуток	4 696 113	70,4	4 893 149	72,5	4 904 013	57,2
ІІ. Довгострокові зобов’язання	920 813	13,8	966 117	14,3	953 185	11,1
Ш. Поточні зобов’язання	657 838	9,9	498 380	7,4	2 312 003	27,0

Продовж. табл. 2.5

1	2	3	4	5	6	7
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	223 630	3,4	254 597	3,8	261 949	3,1
товари, роботи, послуги	171 908	2,6	66 541	1,0	66 943	0,8
з бюджетом	7 592	0,1	7 600	0,1	6 895	0,1
зі страхування	234	0,0	1	0,0	0	0,0
з оплати праці	935	0,0	204	0,0	208	0,0
за одержаними авансами	146 344	2,2	108 777	1,6	68 989	0,8
за розрахунками з учасниками	0	0,0	0	0,0	1 001 030	11,7
Поточні забезпечення	17 624	0,3	20 173	0,3	111 413	1,3
Доходи майбутніх періодів	895	0,0	678	0,0	1 189	0,0
Інші поточні зобов'язання	88 676	1,3	39 809	0,6	793 387	9,3

* побудовано за даними фінансової звітності СТОВ «Придніпровський Край»

За коефіцієнтом фінансової незалежності, що визначає частку власного капіталу можна визначити наявність незалежності від зовнішнього фінансування і зовнішніх кредиторів, проте така фінансова незалежність зменшується у 2022-2024 роках з 0,76 до 0,62, що наближається до рекомендованого значення. Зменшення фінансової незалежності відбувалося одночасно зі збільшенням фінансової залежності, тобто підприємство у 2024 році нарощувало залежність від учасників, які припинили свою участь у статутному капіталі. Збільшилися інші поточні зобов'язання та заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями.

За коефіцієнтом фінансової стабільності можна визначити, що на власний капітал та довгострокові зобов'язання припадало близько 90% всього капіталу у 2022-2023 роках та зменшилося до 73% у 2024 році, що вказує на збільшення вагомості поточних зобов'язань.

За показниками забезпечення зобов'язань через виручку (дохід від реалізації) можна визначити, що у 2022-2023 роках на погашення всіх

зобов’язань потрібно було доходу за 5-6 місяців, проте у 2024 році рівень забезпечення досяг 10 місяців, що вказує на загальне погіршення фінансової стійкості. Для забезпечення поточних зобов’язань через дохід від реалізації потрібно було доходу за 2-3 місяці у 2022-2023 роках, проте у 2024 році рівень забезпечення досяг 7 місяців. Тенденції забезпечення зобов’язань СТОВ «Придніпровський Край» суперечать рекомендованим тенденціям.

Показники фінансової стійкості (фінансування активів) у частині фінансування активів визначені у табл. 2.6 та вказують на самофінансування на рівні 23-25% у 2022 році та 2024 році, проте під впливом зменшення прибутку до мінімального рівня призвело до самофінансування на рівні 8%, що може порушувати фінансову стійкість.

Таблиця 2.6

Показники фінансової стійкості (фінансування активів) СТОВ «Придніпровський Край»*

Показник	Рекомендоване значення [14, с. 307]	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення, +/-	
					2023-2022	2024-2023
Коеф. самофінансування	Збільшення	0,23	0,08	0,25	-0,15	0,17
ВОК	Збільшення	2 601 233	2 651 190	3 413 845	49957	762655
РК	Збільшення	3 522 046	3 617 307	4 367 030	95261	749723
Коеф. забезпеченості ВОК	>0,1	0,62	0,64	0,51	0,02	-0,13
Коеф. забезпеченості РК	0,75-1	0,84	0,88	0,65	0,04	-0,23
Коеф.інвестування	>1	2,04	2,01	2,81	-0,04	0,80
Індекс постійного активу	<1	0,49	0,50	0,36	0,01	-0,14
Коеф. маневреності ВОК	0,2-0,5	0,51	0,50	0,64	-0,01	0,14
Коеф.маневреності РК	Збільшення	0,59	0,58	0,70	-0,01	0,12
Коеф. забезпечення запасів ВК	0,5-0,8	1,40	1,59	2,06	0,19	0,48
Коеф. покриття запасів РК	<1	1,89	2,17	2,64	0,28	0,48

* побудовано за даними фінансової звітності СТОВ «Придніпровський Край»

За показниками ВОК та РП визначено тенденції збільшення показників, проте високі показники присутні за дефіциту фінансування основних засобів. Оборотні активи покривалися на понад 60% у 2022-2023 роках та зменшилися до 51% у 2024 році за показниками ВОК, а також оборотні активи покривалися на понад 80% у 2022-2023 роках та зменшилися до 65% у 2024 році. Коефіцієнт інвестування та індекс постійного активу однаково вказують на перевищення власного капіталу над основними засобами, проте показники мають бути максимально наближеними. Запаси покривалися у 1,4-1,6 разів у 2022-2023 роках та у 2 рази у 2024 році за показниками ВОК, а також запаси покривалися на понад 2 рази у 2022-2023 роках та 2,6 разів у 2024 році. За показниками забезпечення запасів ВОК визначено рекомендоване значення 0,5-0,8, проте фактичне значення перевищене у декілька разів, це вказує на неоптимальну структуру активів.

Отже, СТОВ «Придніпровський Край» формувало фінансову стійкість у контексті складної корпоративної та організаційної структури, зміни власності та загальної прибутковості і ефективності діяльності, високого рівня ділової активності і низького рівня матеріального забезпечення. Фінансова стійкість формувалася через такі ознаки як висока частка власного капіталу та диверсифіковані джерела його формування, низький рівень залежності від зовнішнього фінансування та відсутність банківських кредитів. У 2022-2024 роках рівень фінансової стійкості погіршився через збільшення поточних зобов’язань, проте залишився в рекомендованих межах.

РОЗДІЛ 3
НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Проведений аналіз фінансової стійкості та оцінка ефективності СТОВ «Придніпровський Край» вказує на наявність внутрішні загроз фінансовій стійкості через низький рівень основних засобів у активах та високий рівень їх зносу, втрату конкурентних позицій та невикористання потенціалу окремих джерел фінансування, а також внутрішні організаційні зміни і загрози, що пов'язані зі зміною основного власника та вихід з концерну «Кернел» з необхідністю виплати частини коштів учасникам. Для формалізації удосконалення УФСП застосуємо SWOT-аналіз (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

SWOT-аналіз УФСП СТОВ «Придніпровський Край»

Сильні сторони	Слабкі сторони
1	2
1. Фінансова стійкість та фінансова незалежність, достатність ВОК, РК, загального фінансування. 2. Достатність власного капіталу та консервативна політика з формування зобов'язань та дивідендна політика без виплати дивідендів у попередніх роках. 3. Достатній рівень ліквідності для оплати зобов'язань, високий рівень прибутковості агарного бізнесу в Україні 4. Високий рівень корпоративної культури та ефективна дивідендна політика	1. Структурні зміни джерел фінансування та зміни структури пасивів, зменшення значень відносних показників фінансової стійкості та негативна динаміка фінансової стійкості, фінансової незалежності та фінансового ризику. 2. Вилучення частини власного капіталу попередніми власниками та вихід з концерну «Кернел», що збільшило поточні зобов'язання до рекордного рівня. 3. Високий рівень зносу ОЗ та недостатня їх наявність, додаткові витрати на оренду ОЗ, незбалансованість дебіторської та кредиторської заборгованості, порушення структури активів та зосередження активів за межами підприємства (дебіторська заборгованість, в т. ч. з пов'язаними особами). 4. Відсутність досвіду кредитних відносин з комерційними банками, в т.ч. кредитування з державною підтримкою; відсутність кредитної історії та офіційного кредитного рейтиннгу.

Продовж. табл. 3.1

1	2
Можливості	**Загрози**
1. Оновлення ОЗ на формування додаткових виробничих потужностей, в т.ч. для переробки аграрної продукції, що має призвести до оптимізації собівартості та підвищення операційної прибутковості. 2. Залучення додаткового фінансування для інвестиційних потреб підприємства через кредитування за пільговими відсотковими ставками, програми лізингу з державною підтримкою та без неї. 3. Залучення додаткового фінансування для інвестиційних потреб підприємства через гранди для аграрного бізнесу. 4. Збільшення власного капіталу через зміну фінансової політики нових власників підприємства. 5. Підвищення компетенцій та рівня професіоналізму фінансових менеджерів. 6. Підвищення рівня корпоративної культури та підвищення ефективності дивідендної політики 7. Посилення та удосконалення контролю за УФСП та дотриманням рекомендованих значень коефіцієнта фінансової стійкості не менше 0,7, коефіцієнта фінансової незалежності не менше 0,5 та мінімального з альтернативних сценаріїв вартості капіталу	1. Обмеження діяльності через відсутність власних ОЗ та порушення договорів їх оренди. 2. Зміни у діяльності, пов’язані з виходом з концерну «Кернел», порушення ланцюгів постачання та збуту 3. Погіршення та обмеження державної підтримки аграрних підприємств, посилення податкового тиску на аграрні підприємства. 4. Кадровий дефіцит та відсутність професійних фінансових менеджерів з УФСП 5. Воєнні ризики та загрози воєнного стану, в тому числі пошкодження майна, втрата посівів, зменшення земельного фонду через воєнні дії, мінування тощо. 6. Дефіцит кредитних ресурсів у банківській системі та високі відсоткові ставки за кредитами. 7. Погіршення платоспроможності в економіці, високі ризики дебіторської заборгованості. 8. Посилення макроекономічної нестабільності (інфляція, валютні коливання, підвищення податкового тиску, погіршення рівня платіжної дисципліни).

* побудовано за даними фінансової звітності СТОВ «Придніпровський Край» та проведеними розрахунками

На основі застосування SWOT-аналізу УФСП СТОВ «Придніпровський Край» визначено такі слабкі сторони: структурні зміни джерел фінансування та зміни структури пасивів, зменшення значень відносних показників фінансової стійкості та негативна динаміка фінансової стійкості, фінансової незалежності та фінансового ризику; вилучення частини власного капіталу попередніми власниками та вихід з концерну «Кернел», що збільшило поточні зобов’язання до рекордного рівня; високий рівень зносу основних засобів та недостатня їх наявність, додаткові витрати на оренду засобів, незбалансованість дебіторської та кредиторської заборгованості, порушення структури активів та зосередження активів за межами підприємства (дебіторська заборгованість, в т. ч. з

пов’язаними особами); відсутність досвіду кредитних відносин з комерційними банками, в т.ч. кредитування з державною підтримкою; відсутність кредитної історії та офіційного кредитного рейтиннгу.

Напрями удосконалення УФСП для сталого розвитку СТОВ «Придніпровський Край» повинні враховувати можливі загрози та визначити стійкість до таких чинників і сценаріїв як: обмеження діяльності через відсутність власних основних засобів та порушення чи припинення договорів їх оренди; зміни у діяльності, пов’язані з виходом з концерну «Кернел», порушення ланцюгів постачання та збуту та порушення економічних відносин з підприємствами, що залишилися у складі концерну «Кернел»; погіршення та обмеження державної підтримки аграрних підприємств, посилення податкового тиску на аграрні підприємства через зміни у оподаткуванні землі, експорту та імпорту сільськогосподарської продукції; кадровий дефіцит та відсутність професійних фінансових менеджерів з УФСП на ринку праці через мобілізацію та виїзд за кордон; воєнні ризики та загрози воєнного стану, в тому числі пошкодження майна, втрата посівів, зменшення земельного фонду через воєнні дії, мінування тощо; дефіцит кредитних ресурсів у банківській системі через фінансування держави, купівлю державних цінних паперів для фінансування потреб воєнного стану та високі відсоткові ставки за кредитами; погіршення платоспроможності в економіці, високі ризики дебіторської заборгованості; посилення макроекономічної нестабільності (інфляція, валютні коливання, підвищення податкового тиску).

Напрями удосконалення УФСП для сталого розвитку СТОВ «Придніпровський Край» перебувають у розділі «Можливості» (табл. 3.1):

1. Оновлення основних засобів на формування додаткових виробничих потужностей, в т.ч. для переробки аграрної продукції, що має призвести до оптимізації собівартості та підвищення операційної прибутковості. Особливостями сучасного стану підприємства є відсутність достатнього обсягу основних засобів та їх частка становила близько 5%, що не відповідає потребам

великого аграрного підприємства та задоволення потреби у основних засобах відбувалося за рахунок договорів оренди, що мають частково короткострокову основу. Для потреб сталого розвитку, високого рівня конкурентоспроможності та можливості виконання власних договорів та зобов'язань СТОВ «Придніпровський Край» перед партнерами необхідно враховувати галузеві особливості та індивідуальні потреби, при цьому рекомендовано використати рекомендовані значення коефіцієнта реальної вартості майна (відношення основних засобів та запасів до вартості активів, рекомендоване значення понад 0,5 [14, с. 305]), реальної вартості основних засобів (відношення основних засобів до вартості активів, рекомендоване значення понад 0,5 [14, с. 305]) та придатності основних засобів з рекомендованим значенням понад 0,5.

Для розроблення рекомендацій на 2025 рік та наступні роки визначено збільшення частки основних засобів до половини загальної вартості активів. Таким чином, на 2025 рік визначено цільове значення вартості основних засобів ($ОЗ_{ціл}$, формула 3.1) до 4283086,5 тис. грн.

$$ОЗ_{ціл} = Норм * А = 0,5 * 8\ 566\ 173 = 4283086,5 \text{ тис. грн} \qquad (3.1)$$

де $ОЗ_{ціл}$ – цільовий показник вартості основних засобах,

Норм – норматив вартості основних засобів у активах,

А – вартість основних засобах.

Потреба у фінансуванні СТОВ «Придніпровський Край» для збільшення частки основних засобів визначена на рівні 3 788 479 тис. грн. (формула 3.2).

$$Ф_{ОЗціл} = ОЗ_{ціл} – ОЗ_{факт} = 4283086,5 – 494\ 608 = 3\ 788\ 479 \text{ тис. грн} \qquad (3.2)$$

де $Ф_{ОЗціл}$ – потреба у додатковому фінансуванні основних засобів,

$ОЗ_{ціл}$ – цільовий показник вартості основних засобах,

$ОЗ_{факт}$ – фактичний показник вартості основних засобах.

Визначені кошти мають бути спрямовані переважно на сільськогосподарську техніку. Придбання додаткової техніки призведе до зменшення загального рівня зносу та підвищить рівень придатності. За придбання основних засобів на 3 788 479 тис. грн ступінь зносу становитиме менше 0,5. Оскільки оновлення основних засобів на формування додаткових виробничих потужностей є однією з основних проблем діяльності підприємства, то варто відмітити синергетичний вплив оновлення основних засобів на різні види стійкості СТОВ «Придніпровський Край»:

– виробнича стійкість – полягає у зменшенні залежності від компаній, що надають техніку в оренду та лізинг, тому власні основні засоби забезпечать безперебійність аграрного виробництва та переробку аграрної продукції. Забезпечення виробничої стійкості СТОВ «Придніпровський Край» можливе за умови наявності власних морально та фізично придатних основних засобів;

– техніко-технологічна стійкість – полягає у наявності власних морально та фізично придатних основних засобів, в тому числі основних засобів, що підлягають постійному обслуговуванню та налаштуванню відповідно до особливостей діяльності підприємства, регіональних та природніх умов діяльності тощо;

– інвестиційна стійкість – полягає у забезпеченні інвестиційної активності та адаптації інвестиційної активності відповідно до виробничих потреб, а також забезпечення конкурентних позицій через ефективні та інноваційні технології обробки землі, вирощування зернових культур та переробки;

– управлінська стійкість – полягає у забезпеченні високого рівня якості управління підприємством та забезпечення безперебійної діяльності, оскільки зменшується залежність від сторонніх організацій та надавачів в оренду сільськогосподарської техніки;

– фінансова стійкість – полягає у забезпеченні ефективної діяльності через зменшення зобов’язань за договорами оренди основних засобів, зменшення тиску на операційну діяльність та скорочення витрат щодо оренди

основних засобів. Основні ефекти від власних основних засобах для фінансової стійкості полягають у економії на витратах оренди та збільшення чистого прибутку і прибутковості, що призведе до збільшення власного капіталу та подальшої фінансової стійкості.

2. Оптимізація фінансування для поточних та інвестиційних потреб СТОВ «Придніпровський Край» рекомендовано через наступні управлінські рішення:

– залучення додаткового фінансування для інвестиційних потреб підприємства через кредитування за пільговими відсотковими ставками з використання державних цільових програм кредитування, програми лізингу з державною підтримкою та без неї,

– залучення додаткового фінансування для інвестиційних потреб підприємства через гранди для аграрного бізнесу від міжнародних організацій під гарантії Уряду України,

– збільшення власного капіталу через зміну фінансової політики нових власників підприємства (Естрон Корпорейшн Лімітед), а також використання власного фінансового потенціалу.

Відповідно до наявної практики УФСП та формування активів і капіталу СТОВ «Придніпровський Край» нами сформовані рекомендації щодо формування фінансових потреб, оскільки на початок 2025 року підприємство мало заборгованість перед попередніми власниками у розмірі 1 001 030 тис. грн та іншими постачальниками (кредиторами, працівниками, бюджетом), також підприємство повинно мати достатньо фінансування для забезпечення поточної діяльності у частині операційної діяльності. На рис. 3.1 наведено пріоритети фінансування потреб СТОВ «Придніпровський Край»: по-перше, необхідно виконати зобов’язання перед попередніми власниками; по-друге, необхідно забезпечити фінансування поточної діяльності та її безперебійного аграрного виробництва та переробки продукції; по-третє, необхідно забезпечити фінансування інвестиційних потреб.

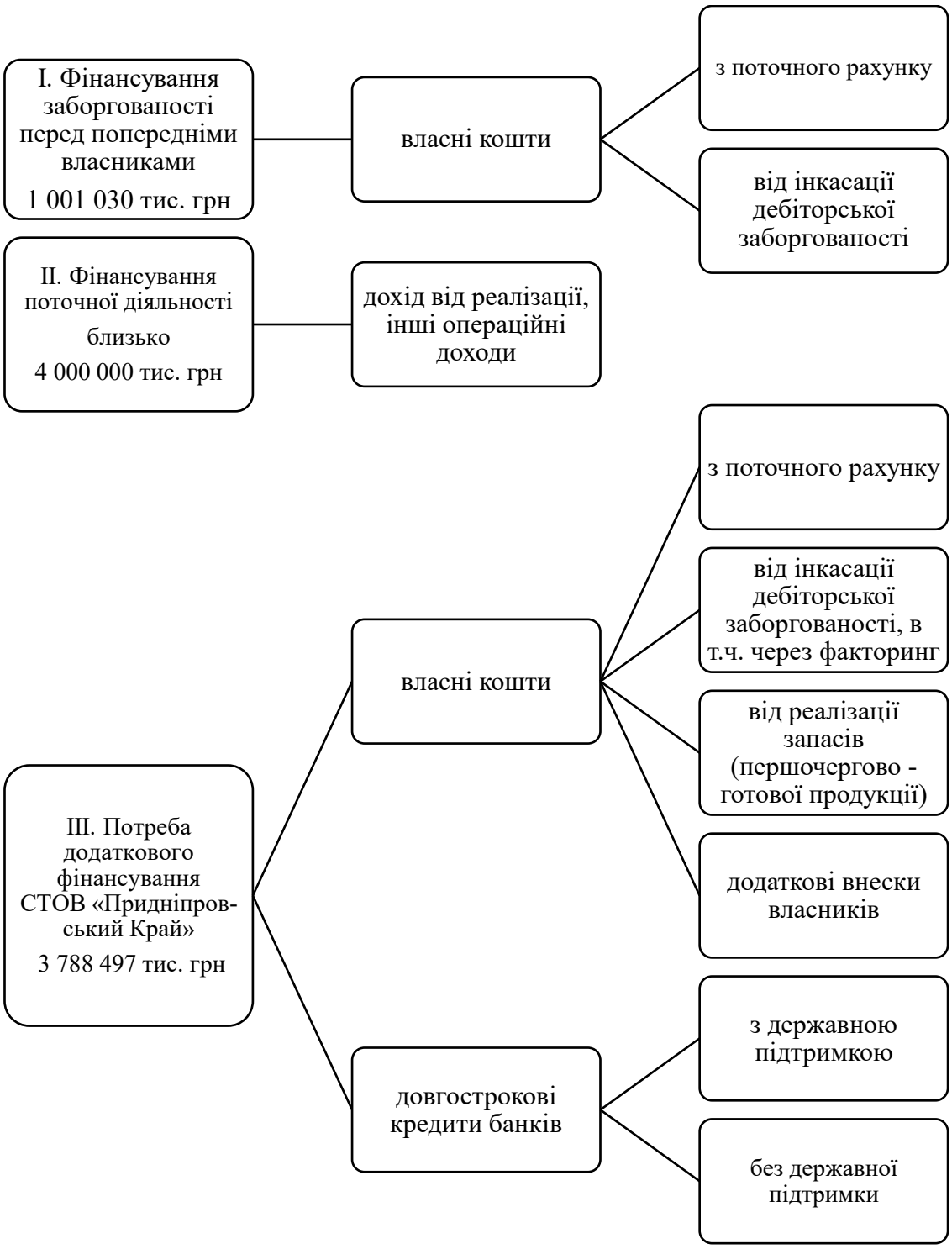

Рис. 3.1. Перспективи залучення фінансування для потреб СТОВ «Придніпровський Край»*

* побудовано автором

Фінансування заборгованості перед попередніми власниками можливо фінансувати за рахунок коштів з поточного рахунку на суму 728 352 тис. грн, що становить 73% від потреби у фінансуванні, тому додатково потрібно залучати

кошти від інкасації дебіторської заборгованості чи реалізації готової продукції та товарів. Для фінансування поточної діяльності рекомендовано використовувати кошти від поточної діяльності, а саме доходи від реалізації та інші операційні доходи.

За нашими рекомендаціями потреба у фінансуванні інвестиційної діяльності може бути покрита за рахунок власних коштів через залучення коштів з поточних рахунків (залишок на початок 2025 року – 728 352 тис. грн, що становить 19% від потреби у фінансуванні), інкасація частини товарної дебіторської заборгованості (залишок на початок 2025 року – 1 166 341 тис. грн, що становить 30,8% від потреби у фінансуванні, для інкасування дебіторської заборгованості можливо активізувати власні резерви для прискорення погашення заборгованості або звернутися до комерційних банків для використання факторингу), інкасація частини іншої дебіторської заборгованості (залишок на початок 2025 року – 2 871 624 тис. грн, що становить 75,8% від потреби у фінансуванні, для інкасування дебіторської заборгованості можливо активізувати власні резерви для прискорення погашення заборгованості або звернутися до комерційних банків для використання факторингу), від реалізації запасів (залишок запасів на початок 2025 року – 1 653 386 тис. грн, що становить 43,6% від потреби у фінансуванні; залишок готової продукції на початок 2025 року – 1 057 380 тис. грн, що становить 27,9% від потреби у фінансуванні). За найоптимістичними розрахунками за рахунок власних коштів можна профінансувати близько 90% потреби у придбанні необхідних основних засобів для сталого розвитку.

Потреба у фінансуванні може бути додатково профінансована за рахунок додаткових внесків власників, що визначать пріоритетом забезпечення виробничої та техніко-технологічної стійкості.

Потреба додаткового фінансування СТОВ «Придніпровський Край» може відбуватися із застосування кредитних механізмів та використання кредитних ресурсів банків. В Україні нині діють пільгові кредитні програми для сільського господарства (програма «Доступні кредити 5–7–9 %» та інші) відповідно до

Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для часткової компенсації вартості сільськогосподарської техніки та обладнання (Постанова КМУ від 01.03.2017 №130); Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання фінансової підтримки розвитку фермерських господарств (Постанова КМУ від 07.02.2018 №106); Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для підтримки галузі тваринництва (Постанова КМУ від 07.02.2018 №107). СТОВ «Придніпровський Край» не має підстав прийняти участь у державних програмах підтримки кредитування на придбання сільськогосподарської техніки, оскільки підприємство є великим за обсягом, а кредитна підтримка адаптована до малих підприємств. У табл. 3.2 наведено узагальнення умов кредитування придбання сільськогосподарської техніки від п’яти провідних банків (Приватбанк, Райффайзен Банк, ОщадБанк, Укрсіббанк, Кредіт Агріколь) вказує на середній відсоток на рівні 15%, а також комісія на рівні 0,75% з терміном кредитування до 60 місяців.

Таблиця 3.2

Кредитні умови комерційних банків для придбання сільськогосподарської техніки у 2025 році*

Банк	Відсоткова ставка	Додаткові комісії	Термін кредитування
Приватбанк	UIRD 3m +1.0% (UIRD 3m на 01.06.2025 – 13,66%)	1.0%	до 18 місяців
	UIRD 3m + 3 %	від 0.5% суми кредиту	від 1 до 5 років
Райффайзен Банк	16,7% -17,2%	0,5-0,99%	від 6 до 60 місяців
ОщадБанк	встановлюються індивідуально	0,2%	до 7 років
Укрсіббанк	9,99%		до 60 місяців
Кредіт Агріколь	16,5%		до 60 місяців
Середній показник у банківській системі	15%	0,75%	до 60 місяців

* складено за даними https://privatbank.ua/business/kreditnaja-linija-agrosezon; https://raiffeisen.ua/uk/aem/biznesu/kredyty/finansuvannia-ahrariiv/kredytuvannia-ahrariiv-investytsiinyi-kredyt-na-kupivliu-sh-tekhniky-ta-obladnannia.html; https://www.oschadbank.ua/credit/prydbanna-novyh-transportnyh-zasobiv-silgosptehniky; https://ukrsibbank.com/products/middle-and-small-business/kredyt-dlya-agrobiznesu-na-obladnannya; https://credit-agricole.ua/agro-biznesu/kredituvannya/transport-v-kredyt

Однак, провідний банк України – ПриватБанк визначає кредитну відсоткову ставку відповідно до ринкової ставки депозитів та плаваюча ставка додає нестабільності, тому для СТОВ «Придніпровський Край» рекомендовано розробляти декілька сценаріїв фінансування та переглядати їх відповідно до змін на фінансовому ринку та у банківській системі.

За умови сформованих фінансових потреб необхідно розробити фінансовий план з альтернативних варіантів фінансування, щоб досягти достатнього рівня фінансової стійкості та фінансової незалежності для потреб розвитку СТОВ «Придніпровський Край».

Альтернативні сценарії фінансування СТОВ «Придніпровський Край» наведені у табл. 3.3 за умови різних пріоритетів: фінансування за рахунок власних коштів, готової продукції та інкасації дебіторської заборгованості товарної та іншої (альтернативні сценарії, крім 5 та 6), або залучення кредитів (альтернативні сценарії від 2 до 9 за умови розмежування кредитів на короткострокові кредити із залученням до 100 млн грн та довгострокові кредити із залученням понад 100 млн грн, що відповідає кредитним умовам більшості банків), або залучення коштів від нових власників (альтернативні сценарії від 5, 8, 9).

Таблиця 3.3

Альтернативні сценарії фінансування потреб

СТОВ «Придніпровський Край» у 2025 році, млн грн*

Назва	Альтернативні сценарії фінансування								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Потреба у фінансуванні									
Фінансування розрахунків з учасниками	1001,0	1001,0	1001,0	1001,0	1001,0	1001,0	1001,0	1001,0	1001,0
Фінансування придбання і оновлення ОЗ	3788,5	3788,5	3788,5	3788,5	3788,5	3788,5	3788,5	3788,5	3788,5
Всього потреба	4789,5	4789,5	4789,5	4789,5	4789,5	4789,5	4789,5	4789,5	4789,5
Джерела фінансування									

Продовж. табл. 3.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Гроші	728,4	728,4	728,4	728,4	728,4	728,4	728,4	728,4	728,4
Дебіторська заборгованість товарна	583,2	233,3	233,3	233,3	233,3	233,3	583,2	583,2	583,2
Інша дебіторська заборгованість	2420,6	574,3	861,5	1435,8	0,0	0,0	717,9	2871,6	574,3
Готова продукція	1057,4	1057,4	1057,4	528,7	528,7	528,7	528,7	528,7	528,7
Кредити банків	0,0	2196,2	1909,0	1863,4	1000,0	3299,2	2231,4	76,7	2275,0
коротко-строкові		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	76,7	100,0
довгострокові		2096,2	1809,0	1763,4	900,0	3199,2	2131,4		2175,0
Додаткові внески власників	0,0	0,0	0,0	0,0	2299,2	0,0	0,0	1,0	100,0
Всього джерел фінансування	4789,5	4789,5	4789,5	4789,5	4789,5	4789,5	4789,5	4789,5	4789,5

* побудовано автором

Серед альтернативних варіантів можна визначити зміни, що будуть в пасиві балансу СТОВ «Придніпровський Край» (рис. 3.2).

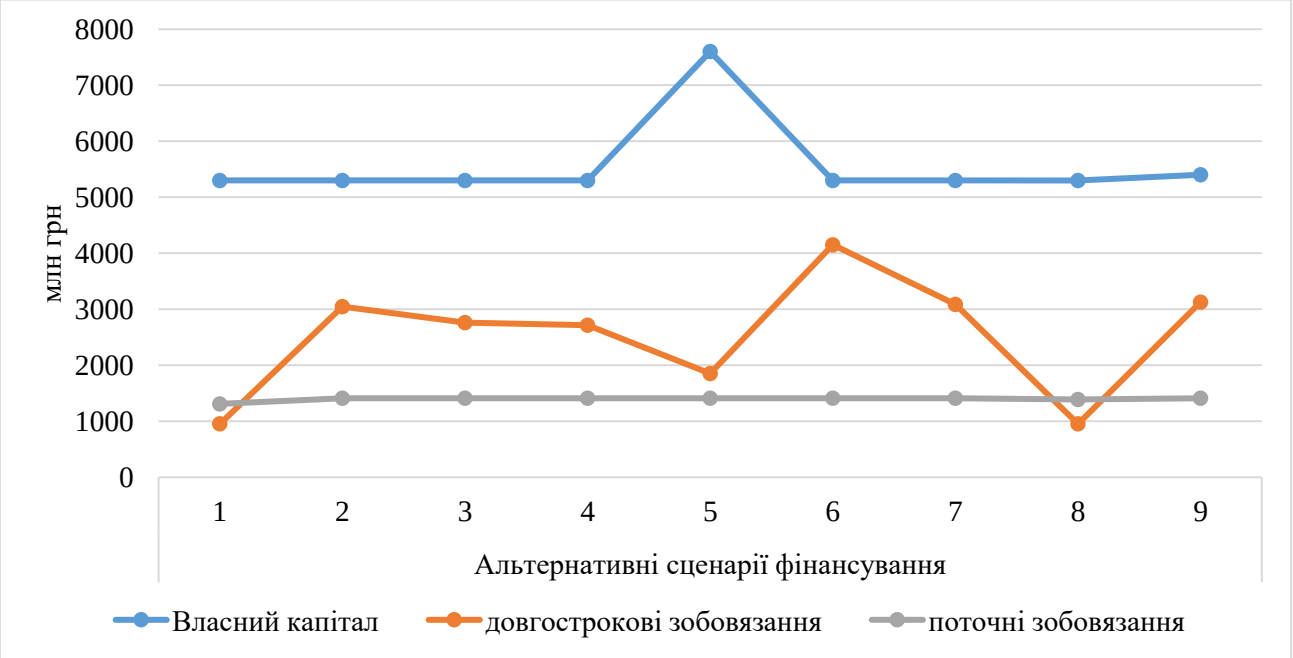

Рис. 3.2. Джерела фінансування СТОВ «Придніпровський Край»*

* побудовано автором

За кожного з сценаріїв власний капітал буде перевищувати всі інші складові капіталу, другим джерелом за більшості сценаріїв (крім сценаріїв 1 та 8) будуть довгострокові зобов'язання через зобов'язання перед банками за довгостроковими кредитами та іншими довгостроковими зобов'язаннями. Поточні зобов'язання будуть зменшені на зобов'язання перед учасниками та збільшені на короткострокові кредити.

Цільовими показниками ефективності УФСП є дотримання рекомендованих значень першочергово коефіцієнта фінансової стійкості та фінансової незалежності, а також визначення ціни капіталу (рис. 3.3) на основі врахування вартості кредитів, що визначені у табл. 3.2. та вартості інкасування (факторингу) товарної дебіторської заборгованості за ставкою 10%, що відповідає ринковій ставці у банківській системі.

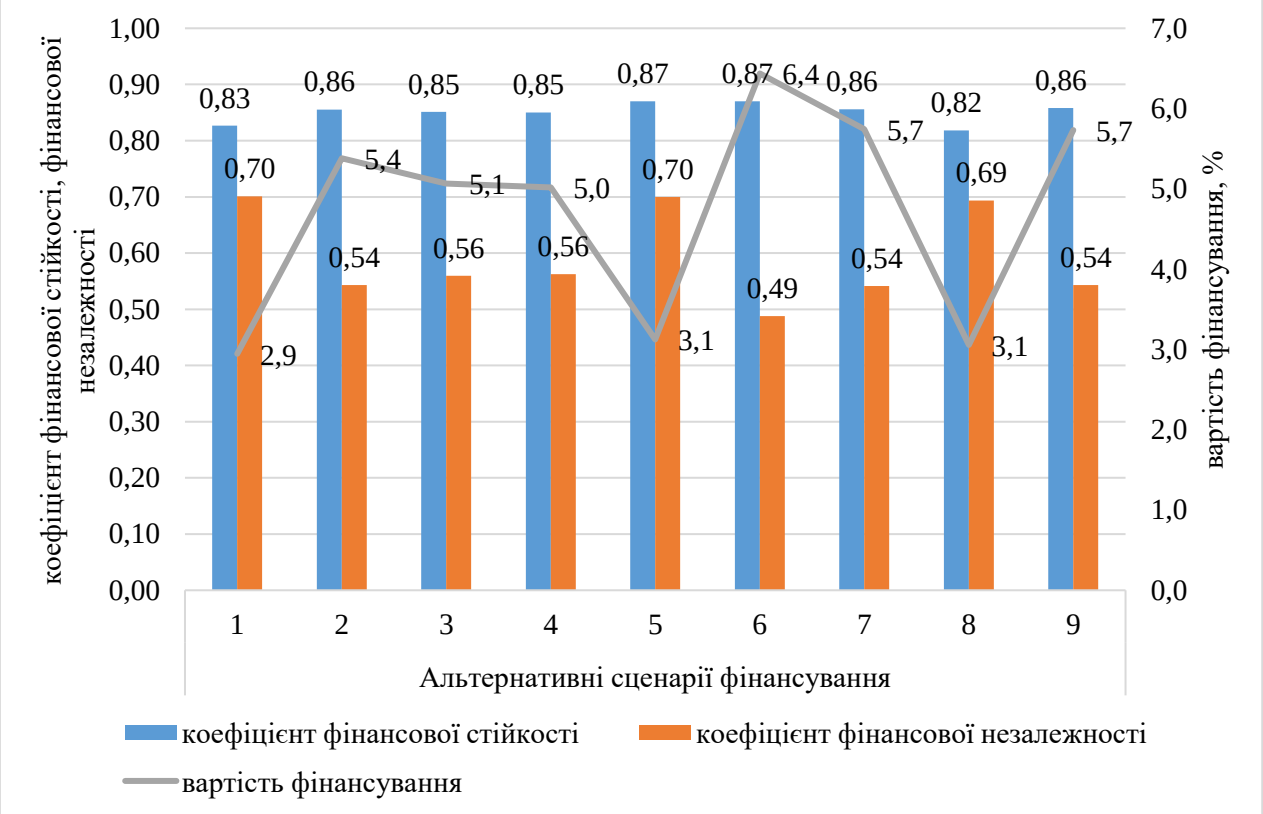

Рис. 3.3. Показники якості УФСП за різних сценаріїв фінансування СТОВ «Придніпровський Край»*

* побудовано автором

Коефіцієнти фінансової стійкості становлять від 0,82 до 0,87, тобто за кожного з сценаріїв рівень фінансової стійкості забезпечується на достатньому рівні. Коефіцієнти фінансової незалежності становлять від 0,49 до 0,70, мінімальний рівень фінансової незалежності за сценарію 6 від якого варто відмовитися. Низький рівень фінансової незалежності за сценарію 2, 7, 9, він них також варто відмовитися. Достатній рівень фінансової незалежності за сценаріїв 3 та 4, високий рівень фінансової незалежності за сценаріїв 1, 5, 8.

Вартість фінансування за різних сценаріїв фінансування СТОВ «Придніпровський Край» коливалася від 2,9% до 5,7%, проте кращим вважається сценарій за найменших витрат: сценарії 1, 5, 8.

Іншими напрямами удосконалення УФСП мають бути:

– підвищення компетенцій та рівня професіоналізму фінансових менеджерів і менеджерів для перегляду підходів до УФСП, в тому числі впровадження кращих іноземних практик до управління фінансовою стійкістю та впровадження аналітичних процедур і погодження всіх важливих угод з потребами забезпечення фінансової стійкості. Для підвищення компетенцій та рівня професіоналізму в частині УФСП рекомендовано відвідувати курси і програми підвищення кваліфікації, онлайн-тренінги та інші прогресивні заходи за участю кращих фінансових менеджерів;

– підвищення рівня корпоративної культури та підвищення ефективності дивідендної політики, що має безпосередній вплив на рівень фінансової стійкості. Нові власники (Естрон Корпорейшн Лімітед) повинні провести аудит фінансового стану, джерел фінансування та доцільності їх залучень та визначити якість УФСП у контексті фінансування потреб сталого розвитку підприємства, його високого рівня конкурентоспроможності, що до 2025 року забезпечувався через входження до концерну «Кернел» та порушено через вихід з концерну. Підвищення корпоративної культури повинно бути основою співпраці нових власників та менеджерів, оскільки УФСП повинно адаптуватися до нових вимог і корпоративних стандартів Естрон Корпорейшн Лімітед;

– посилення та удосконалення контролю за УФСП через визначення належного інформаційного та кадрового забезпечення контролю за УФСП з урахуванням вимог об’єктивності та неупередженості контрольних заходів і оцінки управлінських рішень щодо фінансової стійкості.

Отже, основними напрямами удосконалення УФСП з урахуванням поточного стану фінансової безпеки та потреб сталого розвитку СТОВ «Придніпровський Край» є: оновлення основних засобів на формування додаткових виробничих потужностей, в т.ч. для переробки аграрної продукції, що має призвести до оптимізації собівартості та підвищення операційної прибутковості; залучення додаткового фінансування для інвестиційних потреб підприємства через кредитування за пільговими відсотковими ставками, програми лізингу з державною підтримкою та без неї; залучення додаткового фінансування для інвестиційних потреб підприємства через гранди для аграрного бізнесу; збільшення власного капіталу через зміну фінансової політики нових власників підприємства; підвищення компетенцій та рівня професіоналізму фінансових менеджерів; підвищення рівня корпоративної культури та підвищення ефективності дивідендної політики; посилення та удосконалення контролю за УФСП.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі обґрунтувано напрями управління фінансовою стійкістю для стійкого розвитку підприємства в умовах макроекономічної невизначеності. У результаті проведення дослідження зроблено наступні висновки:

1. Фінансова стійкість визначається як комплексне поняття для характеристики основних процесів і станів підприємства, в тому числі за рахунок врахування багатьох аспектів фінансового стану, а саме формування фінансових ресурсів та інших процесів, які пов’язані з формуванням фінансових ресурсів (формування доходів і здійснення витрат), достатні та ефективні грошові потоки, формування власного капіталу і зобов’язань під впливом зовнішніх та внутрішніх чинників та формування стійкості до негативного впливу таких чинників. Фінансово стійким тому можна вважати підприємство, яке має достатньо власного фінансового потенціалу та фінансового забезпечення і не має особливої чутливості до негативних зовнішніх факторів, таких як фінансово-економічна криза, окремі державні заходи в кредитуванні чи оподаткуванні, підтримці галузі тощо.

2. В процесі УФСП необхідно використовувати індивідуальний підхід та підхід, адаптований до конкретного підприємства залежно від поточного та цільового рівнів фінансової стійкості та цілей розвитку підприємства, а також чутливості до чинників та загроз для мінімізації негативного впливу чи повного нівелювання негативного впливу. Основними складовими УФСП є планування фінансової стійкості, організація УФСП з обов’язковим аналізом показників внутрішньої фінансової стійкості та впливу зовнішніх факторів на рівень фінансової стійкості, мотивація та контроль за дотриманням цільових показників фінансової стійкості, в т.ч. за відповідності нормативним показникам.

3. СТОВ «Придніпровський Край» формувало фінансову стійкість у контексті складної корпоративної та організаційної структури, зміни власності

та загальної прибутковості і ефективності діяльності, високого рівня ділової активності і низького рівня матеріального забезпечення. Фінансова стійкість формувалася через такі ознаки як висока частка власного капіталу та диверсифіковані джерела його формування, низький рівень залежності від зовнішнього фінансування та відсутність банківських кредитів. У 2022-2024 роках рівень фінансової стійкості погіршився через збільшення поточних зобов'язань, проте залишився в рекомендованих межах.

4. Основними напрямами удосконалення УФСП з урахуванням поточного стану фінансової безпеки та потреб сталого розвитку СТОВ «Придніпровський Край» є: оновлення основних засобів на формування додаткових виробничих потужностей, в т.ч. для переробки аграрної продукції, що має призвести до оптимізації собівартості та підвищення операційної прибутковості; залучення додаткового фінансування для інвестиційних потреб підприємства через кредитування за пільговими відсотковими ставками, програми лізингу з державною підтримкою та без неї; залучення додаткового фінансування для інвестиційних потреб підприємства через гранди для аграрного бізнесу; збільшення власного капіталу через зміну фінансової політики нових власників підприємства; підвищення компетенцій та рівня професіоналізму фінансових менеджерів; підвищення рівня корпоративної культури та підвищення ефективності дивідендної політики; посилення та удосконалення контролю за УФСП.

5. Визначено пріоритети фінансування потреб СТОВ «Придніпровський Край»: по-перше, необхідно виконати зобов'язання перед попередніми власниками; по-друге, необхідно забезпечити фінансування поточної діяльності та її безперебійного аграрного виробництва та переробки продукції; по-третє, необхідно забезпечити фінансування інвестиційних потреб. За умови сформованих фінансових потреб розроблено фінансовий план з дев'яти альтернативних варіантів фінансування, щоб досягти достатнього рівня фінансової стійкості та фінансової незалежності для потреб розвитку СТОВ «Придніпровський Край».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алескерова Ю. В. Васалатій І. В. Удосконалення системи управління фінансовою стійкістю підприємств. Інфраструктура ринку. 2019. Вип. 33. С. 140–146.

2. Нагорна І. В. Обліково-аналітичне забезпечення управління фінансовою стійкістю підприємств торгівлі: дис. … канд. екон. наук, 08.00.09. Харків: ХДУХТ, 2019. 303 с.

3. Танклевська Н. С., Мірошниченко В. О. Фінансова стійкість підприємств в умовах цифрової економіки. Бізнес Інформ. 2024. № 3. С. 249-255.

4. Гайденко С. М., Соколов Д. В.Факторний аналіз показників фінансової стійкості підприємств будівельного бізнесу. Ефективна економіка. 2024. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2024_1_59

5. Головчак Г. В., Музиченко А. О., Шиш А. М. Розбудова фінансової стійкості підприємства: важливість стратегічного планування та компетентного аналізу бухгалтерського обліку. Ефективна економіка. 2024. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2024_2_40

6. Тітенко З. М., Капля О. Л.Теоретичні основи механізму управління фінансовою стійкістю підприємства. Ефективна економіка. 2024. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2024_2_74

7. Бабко Н. М., Сєвідова І. О.Забезпечення фінансової стійкості підприємств готельно-ресторанного бізнесу. Ефективна економіка. 2024. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2024_3_8

8. Чередніченко А. О., Васечко Л. І., Рамський А. Ю. Стратегічне управління фінансовою стійкістю суб’єктів господарювання в сучасному економічному середовищі. European scientific journal of economic and financial innovation. 2023. № 1. С. 112-124.

9. Пігуль Н. Г., Дехтяр Н. А., Поповченко А. Л. Теоретичні засади управління фінансовою стійкістю підприємства. Інфраструктура ринку. 2022. Вип. 69. С. 199-205.

10. Глущенко О. В., Гребенюк Н. О., Давидов В. О. Управління фінансовою стійкістю підприємств методами проєктного фінансування. Інвестиції: практика та досвід. 2023. № 5. С. 5-10.

11. Рак Р. В., Раєнок А. А. Управління фінансовою стійкістю комерційного підприємства в умовах воєнного стану. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука" . 2023. № 9. С. 24-31.

12. Далик В. П., Ткач С. В., Якубець М. Р., Паськів В. В., Коваль С. М., Демчук Т. І., Кондюк С. О. Механізм управління фінансовою стійкістю підприємства. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія : Економічні науки. 2024. № 3(1). С. 25-30.

13. Масюк Ю. В., Ястреб В. І. Удосконалення менеджменту фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств. Агросвіт. 2022. № 22. С. 78-84.

14. Багацька К. В., Говорушко Т. А., Шеремет О. О. Фінансовий аналіз. К.: Видавничий дім "АртЕк", 2014. 320 с.

15. Бодарєва Т. І., Ширінян Л. В. Управління фінансовою стійкістю підприємства. Причорноморські економічні студії. 2018. Вип. 35(2). С. 85–90.

16. Єлецьких С.Я. Послідовність етапів процесу управління розвитком промислового підприємства з позицій забезпечення його фінансової стійкості. Науковий огляд. 2014. Т 8, № 9. С. 41–57.

17. Обчишин В. М., Дроботя Я. А. Управління фінансовою стійкістю підприємства: зміст, етапи та напрями. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2019. № 6. С. 121–129

18. Юдіна С. В., Галаганов В. О., Стребіж М. О. Методичний підхід до управління фінансовою стійкістю підприємств. Економічний простір. 2023. № 187. С. 178-183

19. Соломніков І. В., Кондратюк М. В., Чувілко В. М. Концептуальні основи управління фінансовою стійкістю підприємств. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2024. № 87. С. 121-127.

20. Фурман І. В. Процес управління фінансовою стійкістю підприємства та шляхи його вдосконалення. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2017. № 1 (19). С. 31–36.

21. Митченок О. О., Куць О. І. Проблеми фінансової стійкості виробників продовольчих товарів. Продовольчі ресурси. 2023. Т. 11, № 20. С. 230-236.

22. Boiko S, Nehrey M, Davydenko N, Karbivskyi V. Tax Sustainability in Ukraine: A Case of Agricultural Companies. Economies. 2023. 11(1):6. https://doi.org/10.3390/economies11010006

23. Зубілевич С. Я. Фінансова стійкість підприємства: еволюція суті поняття та методів оцінювання. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки. 2024. Вип. 1. С. 100-116.

24. Кубецька О. М., Остапенко Т. М. Методичний інструментарій аналізу фінансової стійкості підприємства. Бізнес Інформ. 2023. № 5. С. 203-208.

25. Шепелюк Н. П. Управління фінансовою стійкістю підприємства: теоретичний аспект. Нотатки сучасної науки. 2022. № 3. С. 30-31.

26. Кузенко О. Л. Теоретичні підходи до визначення сутності управління фінансовою стійкістю підприємства. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2013. Вип. 43. С. 152–157.

27. Марусяк Н. Л., Харовська А. В. Оцінка фінансової стійкості лісогосподарського підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2023. № 3. С. 72-79.

28. Азаренков Г.Ф., Мельянкова Л.В., Скрипник С.В. Стратегічне планування та аналіз в бухгалтерському обліку: управління досягненням фінансової стійкості підприємства. Ефективна економіка. 2024. № 5. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2024_5_10

29. Олександренко І. В. Забезпечення фінансової стійкості автотранспортних підприємств Волинської області. Економічні науки. Серія : Облік і фінанси. 2016. Вип. 13(2). С. 190–197.

30. Мажара Г. А., Музалевська А. Д. Моделювання фінансової стійкості підприємства на основі баз даних відкритих джерел за допомогою методів Application Programming Interface і Python. Економіка України. 2024. № 5. С. 68-77.

31. Ємельянов О. Ю., Бреньо А. В. Організаційно-економічний механізм управління фінансовою стійкістю підприємств. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія : Економічні науки. 2022. № 10. С. 21-28

32. Бірбіренко С. С., Малород К. О. Теоретико-методологічні аспекти формування фінансової стійкості підприємства. Бізнес Інформ. 2018. № 11. С. 291–295.

33. Фінансова звітність СТОВ «Придніпровський Край». URL: https://clarity-project.info/edr/25207363 (дата звернення: 12.04.2025).